

ЮГОЗАПАДЕН УНИВЕРСИТЕТ „НЕОФИТ РИЛСКИ“ - БЛАГОЕВГРАД
ФАКУЛТЕТ ПО ИЗКУСТВАТА - КАТЕДРА „МУЗИКА“

РЕЦЕНЗИЯ

От: Професор д-р Момчил Любенов Георгиев
Национална музикална академия „Проф. Панчо Владигеров“
Професионално направление 8.3 „Музикално и танцово изкуство“

Относно: Дисертационен труд за присъждане на образователна и научна степен „доктор“, научна специалност „Теория и практика на изпълнителското изкуство“

Автор на дисертационния труд: Десислава Минчева Граховска-Чолакова
Тема на дисертационния труд: ВЛИЯНИЕ НА ПОЛИТИЧЕСКИТЕ ПРОЦЕСИ
ВЪРХУ ПОП МУЗИКАТА В БЪЛГАРИЯ ОТ 60-ТЕ ДО НАЧАЛОТО НА 90-ТЕ
ГОДИНИ НА XX ВЕК

Научен ръководител: доц. д-р Етиен Леви, почетен професор на Нов български университет

Научен консултант: Д-р Венцислав Мицов

Основание за представяне на Рецензията: участие в състава на научното жури по защита на дисертационния труд съгласно Протокол на Факултетния съвет на Факултета по изкуствата № 29/29.04.2025 г. и Заповед № 1087/30.04.2025 г. на Ректора на Югозападен университет „НЕОФИТ РИЛСКИ“ - Благоевград.

Представената автобиография на кандидата е крайно оскъдна за професионалист с 20-годишен изпълнителски, преподавателски и композиторски опит, поради това минавам направо към представената разработка.

Дисертацията е в общ обем от 244 страници, които включват 214 стр. основен текст, 14 стр. библиография и 16 стр. приложения – цели и части от интервюта с изпълнители от този период и Тончо Русев. Използваната литература обхваща общо 129 източника, от които: 86 издания на кирилица и 4 на латиница; 37 интернет източника на кирилица и 2 на латиница, както и 328 бележки и цитирания под линия. Трудът е обособена е в *Увод, три глави, Заключение, списък на използваната литература, приносите и приложения.* И трите публикации на автора са с необходимата научна и приложна обосновка и насоченост, като пряко кореспондират с проблематиката на предлагания труд. *Авторефератът* е доста обемно обобщение на дисертацията в цели 54 страници (тук те са номерирани, за разлика от дисертацията) доста сбит текст и коректно представя всичките важни раздели, анализи и заключения в нея.

Темата е изключително интересна и предизвикателна и изисква способности да се анализират, съпоставят и аргументират на теоретично и практическо равнище изследваните проблеми, които кандидатът в голяма степен демонстрира. След **Увода** и запознаването ни с основните мотиви за изследването и неговата актуалност, идеи, цели, задачи и методология, следват три добре структурирани глави с исторически справки, многобройни примери, анализи, съпоставки и изводи, основани на проучената литература и интервюта. Още там е посочена и многостранното въздействие на държавата в две противоположни посоки, което се разглежда детайлно по-нататък в разработката – от една страна мощно **подпомагане** чрез медии, създаване на инфраструктура, образование, състави, конкурси, фестивали и др., и от друга – **контрол** на артисти и композитори, цензура, понякога репресии и забрани и др. В **Първа глава** се прави исторически преглед и опит за дефиниране на естрада и попмузика със съответното търсене на разлики в същността и обема на понятията, въз основа на обхвата им и характеристиките на попмузиката и попкултурата. Очертават се връзките между естрадата и идеологията, **обосновава се следваната по-нататък периодизация в три части във 30-годишен отрязък – от 60-те до началото на 90-те години на миналия век.** Започва се с 60-те години и естрадата като продукт на социалистическата идеология, посочват се и изследователи, работили по проблематиката (в този изследователски списък за попмузиката у нас бих добавил и

ценния принос на музиковеди като Генчо Гайтанджиев, Клер Леви и др.). Посочват се 70-те години като „времето на културния прогрес“, а последният изследван период като „разпад на социализма под влияние на перестройката“.

Втора глава е озаглавена „Социалистическата идеология срещу поп музиката в България. Аспекти на идеологически диктат.“. Тук с много примери се очертават „идеологическата диверсия“ на „упадъчните“ музикални течения и предприетите държавни мерки срещу тях; съществените задачи на Комсомола като идеологически коректор в „културно-масовата дейност сред младежта“; следва ролята и намесите на Държавна сигурност в работата на българската попмузика (задържане на визии и пътувания и др.); и в края на главата примери за цензура в българската попмузика, а дори и при гостуващи чуждестранни артисти.

В Третата глава „Инструменти и институционални звена за реализация на партийна и държавна политика в българската поп музика.“ е проследено административното развитие на държавния апарат в културата и музиката и естрадата през призмата на социалистическото управление на културата. Следва ценна и относително обширна информация за значението на звукозаписната фирма „Балкантон“, като и за Българското радио и Българската телевизия в разнообразните им роли на създатели, съхранители и разпространители на музикален продукт в попмузиката, както и на идеологическата им и понякога цензорска функция за жанра. Има и раздел за Фестивала на политическата песен „Ален мак“ в Благоевград като обслужващо държавната политика явление, но и като „прозорец“ към чужди музиканти и явления. Любопитна за изследване на влиянието върху попмузиката в периода на 80-те години би била и т.н. Дискусия за интонационната среда, в която активно бяха включени Комитетът за култура и поделенията му, Комсомолът, Радиото и Телевизията, както и печатни издания и вестници като списание „Българска музика“, „Народна култура“, „Пулс“, „Народна младеж“, изпълнители, музиковеди и т.н. В **Заключението** са посочени теоретичните и практически приноси на разработката, с които съм съгласен:

- 1. За първи път в изследване фокусът попада директно върху влиянието на държавната политика върху попмузиката в периода между 60-те и 90-те години на миналия век.*

2. *За първи път в изследване се извършва широкообхватна теоретична систематизация на медийни и научни публикации за фестивала на политическата песен „Ален мак“ в Благоевград.*
3. *Опит за допълване на дефинициите на понятия като „естрада“, „поп музика“, „политическа песен“.*
4. *Систематизация на интервюта на български поп изпълнители, работили през периода на социализма и днес.*
5. *Систематизация на документи, медийни изказвания и разкази от мемоарни книги на естрадни изпълнители от периода на социализма.*

В заключение - разработката съчетава изследователски и практически аспекти в поставените си задачи, демонстрира компетентност в описателната и изследователска част. Тя отговаря на изискванията за дисертационен труд, има съществени приноси и показва, че кандидатът притежава знания и опит, като умее да обработва и анализира голям обем от материали.

Предвид гореизложеното считам, че представеният ми дисертационен труд ми дава достатъчно основание да предложа на почитаемото научно жури да присъди образователната и научна степен „доктор“ в **област на висше образование 8. Изкуства, професионално направление 8.3 „Музикално и танцово изкуство“** на **Десислава Минчева Граховска-Чолакова**.

Регламент (ЕС) 2016/679 на Европейския парламент и на Съвета от 27 .04.2016 г.

Май 2025 г.

SOUTH - WEST UNIVERSITY "NEOPHYT RILSKI" - BLAGOEVGRAD

FACULTY OF ARTS - DEPARTMENT OF MUSIC

REVIEW

By: Professor Dr. Momchil Lyubenov Georgiev

National Academy of Music "Prof. Pancho Vladigerov"

Professional field 8.3 "Music and Dance Art"

Subject: Dissertation for the award of the educational and scientific degree "Doctor", scientific specialty "Theory and Practice of Performing Arts"

Author of the dissertation: Desislava Mincheva Grahovska-Cholakova

Topic of the dissertation: INFLUENCE OF POLITICAL PROCESSES ON POP MUSIC IN BULGARIA FROM THE 60S TO THE BEGINNING OF THE 90S OF THE 20TH CENTURY

Scientific supervisor: Assoc. Prof. Dr. Etienne Levi, Honorary Professor of the New Bulgarian University

Scientific Advisor: Dr. Ventsislav Mitsov

Basis for submitting the Review: participation in the scientific jury for the defense of the dissertation work according to the Protocol of the Faculty Council of the Faculty of Arts No.

29/29.04.2025 and Order No. 1087/30.04.2025 of the Rector of the South-West University "NEOPHIT RILSKI" - Blagoevgrad.

The presented autobiography of the candidate is extremely scarce for a professional with 20 years of performing, teaching and composing experience, therefore I go straight to the presented work.

The dissertation has a total volume of 244 pages, which include 214 pages of main text, 14 pages of bibliography and 16 pages of appendices - whole and parts of interviews with performers from this period and Toncho Rusev. The literature used includes a total of 129 sources, of which: 86 editions in Cyrillic and 4 in Latin; 37 Internet sources in Cyrillic and 2 in Latin, as well as 328 notes and footnotes. The work is divided into an **Introduction, three chapters, Conclusion, list of literature used, contributions and appendices**. All three publications of the author have the necessary scientific and applied justification and focus, directly corresponding to the issues of the proposed work. **The abstract** is a fairly voluminous summary of the dissertation in 54 pages (here they are numbered, unlike the dissertation), a fairly concise text and correctly presents all the important sections, analyses and conclusions in it.

The topic is extremely interesting and challenging and requires the ability to analyze, compare and argue on a theoretical and practical level the researched problems, which the candidate largely demonstrates. After the Introduction and our introduction to the main motives for the study and its relevance, ideas, goals, tasks and methodology, three well-structured chapters follow with historical references, numerous examples, analyses, comparisons and conclusions based on the studied literature and interviews. The multifaceted impact of the state in two opposite directions is also indicated there, which is examined in detail further on in the study – on the one hand, powerful support through the media, creation of infrastructure, education, ensembles, competitions, festivals, etc., and on the other – control of artists and composers, censorship, sometimes repressions and bans, etc. **The first chapter** provides a historical overview and an attempt to define pop music and pop music with the corresponding search for differences in the essence and scope of the concepts, based on their scope and the characteristics of pop music and pop culture. The connections between pop music and ideology **are outlined, and the periodization followed in three parts in a 30-year period is justified**

- **from the 1960s to the early 1990s.** It begins with the 1960s and pop music as a product of socialist ideology, and researchers who worked on the issue are also indicated (in this research list for pop music in our country I would also add the valuable contribution of musicologists such as Gencho Gaitandzhiev, Claire Levi, etc.). The 1970s are indicated as the "time of cultural progress", and the last period studied as the "collapse of socialism under the influence of perestroika".

The second chapter is entitled "**Socialist ideology against pop music in Bulgaria. Aspects of ideological dictate.**" Here, with many examples, the "ideological diversion" of the "decadent" musical trends and the state measures taken against them are outlined; the essential tasks of the Komsomol as an ideological corrector in the "cultural and mass activity among the youth"; the role and interventions of the State Security in the work of Bulgarian pop music (withholding visas and travel, etc.) follow; and at the end of the chapter examples of censorship in Bulgarian pop music, and even in the case of visiting foreign artists.

In the third chapter "Instruments and institutional units for the implementation of party and state policy in Bulgarian pop music." the administrative development of the state apparatus in culture and music and the stage is traced through the prism of socialist management of culture. This is followed by valuable and relatively extensive information on the importance of the "Balkanton" recording company, as well as on the Bulgarian Radio and Bulgarian Television in their various roles as creators, preservers and distributors of musical products in pop music, as well as their ideological and sometimes censorial function for the genre. There is also a section on the "Alen Mak" Political Song Festival in Blagoevgrad as a phenomenon serving state policy, but also as a "window" to foreign musicians and phenomena. Interesting for studying the influence on pop music in the 1980s would be, etc. A discussion of the intonation environment, in which the Committee for Culture and its divisions, the Komsomol, Radio and Television, as well as printed publications and newspapers such as the magazine "Bulgarian Music", "People's Culture", "Pulse", "People's Youth", performers, musicologists, etc. were actively involved. **The Conclusion** lists the theoretical and practical contributions of the work, with which I agree:

- 1. For the first time in a study, the focus falls directly on the influence of state policy on pop music in the period between the 1960s and 1990s.**

2. For the first time in a study, a broad-ranging theoretical systematization of media and scientific publications about the "Alen Mak" political song festival in Blagoevgrad is carried out.

3. An attempt to supplement the definitions of concepts such as "pop music", "pop music", "political song".

4. Systematization of interviews with Bulgarian pop artists who worked during the socialist period and today.

5. Systematization of documents, media statements and stories from memoirs of pop artists from the socialist period.

In conclusion - the work combines research and practical aspects in its tasks, demonstrates competence in the descriptive and research part. It meets the requirements for a dissertation, has significant contributions and shows that the candidate possesses knowledge and experience, and is able to process and analyze a large volume of materials.

Given the above, I believe that the dissertation work presented to us gives me sufficient reason to propose to the esteemed scientific jury to award the educational and scientific degree "doctor" in **the field of higher education 8. Arts, professional field 8.3 "Music and Dance Art" to Desislava Mincheva Grahovska-Cholakova.**

May 2025